

In deze infofiche...

Evaluëren: we hebben er vaak de mond van vol. Maar hoe zorg je dat de evaluatie ook leidt tot verandering op het speelplein?

- Waarom evalueren?
- Informatie verzamelen
 - Kinderen
 - Ouders
 - Speelpleinploeg
 - Derden
- Van evaluatie naar actie

Inleiding

Animatoren zitten aan het eind van de dag tevreden na te praten in het animatorenlokaal, de animatie was straffer dan vorig jaar, je krijgt een positieve opmerking van een ouder, maar evenzeer ontvang je een kritische mail van een hoofdanimator of je ergert je blauw aan de wanorde in het materiaalkot ... Informeel ben je voortdurend bezig je werking te evalueren. Aan het eind van de zomer zit je hoofd vol met indrukken en heb je nood aan een duidelijk overzicht. Een formele evaluatie ... is dat wel nodig? Hoe pak je die evaluatie aan?

Waarom Evalueren?

Een evaluatievergadering, een enquête bij ouders, een jaarverslag ... Het lijkt je misschien allemaal wat veel rompslomp want aan het einde van de zomer maak je als verantwoordelijke toch zelf een beeld van hoe de zomer geweest is. Toch kan een formeel evaluatiemoment je werking veel deugd doen.

- Alles netjes op een rij: een evaluatiemoment kan helpen om die veelheid aan indrukken in kaart te brengen en te objectiveren. Een 'onoverkomelijk probleem' blijkt beter mee te vallen dan gedacht en een 'futiliteit' blijkt toch sterker te leven dan je had vermoed.
- Betrokkenheid creëren: als je een evaluatiemoment goed aanpakt dan vormt dit een uitgelezen kans om (nieuwe) animatoren te betrekken bij het speelplein. Immers, als je ergens je mening kwijt kunt en je merkt dat daar rekening mee gehouden wordt, heb je een zekere impact op een werking. Voor jongeren is dat een sterke motivatie om zich verbonden te voelen met het speelplein.
- Dynamiek en ambitie: een evaluatie kan nieuwe energie geven en nieuwe ambitie(s) blootleggen. Net die gedrevenheid om het beter te doen, is essentieel om de kwaliteit van je werking hoog te houden. 'Stilstaan is achteruit gaan' is een wijsheid als een koe die ook voor het speelplein geldt.

Om het in één slogan samen te vatten: **evalueren om te evolueren!**
Maar, hoe pak je zo'n formele evaluatie op een goede manier aan?

Informatie verzamelen vanuit verschillende invalshoeken

Een goede evaluatie is een wezenlijk onderdeel van een kwaliteitsvolle speelpleinwerking. We zetten hier op een rij wie je allemaal bij de evaluatie kan betrekken en geven je een aantal tips en aandachtspunten.

KINDEREN

Zeker jonge kinderen hebben nog niet echt een afgebakende mening die je kan bevragen. Maar dat wil niet zeggen dat je niet kan evalueren met kinderen!

- **Goed kijken** is een eerste stap. Soms zijn vragen overbodig.. Kinderen gebruiken andere middelen om te participeren dan volwassenen. Hun enthousiasme tonen, vragen (en blijven vragen), zagen tot ze mogen, huilen, boos worden, ontwijkend reageren, stiekem toch doen wat ze niet mogen ... Uit al die non-verbale signalen kan je al heel wat afleiden.
- **Met stijl:** als je toch een gesprekje wil aanknopen, doe het dan met stijl. Kinderen zijn met 101 dingen bezig. Probeer ze dus niet platweg te onderbreken, maar ga met hen meespelen. Introduceer je gesprek wanneer je denkt dat de kinderen er ook zin in hebben (als een 'impuls') en check of het aan slaat. Probeer met je vragen niet naar 'meningen' te vragen. Een mening is een duidelijke, welomschreven uitspraak over iets. Kinderen hebben een dergelijke mening vaak nog niet of vinden het moeilijk om zo'n uitspraak te doen. Probeer daarom dicht bij de **beleving** te komen. Laat kinderen vertellen over wat ze doen, voelen, zien ...: Wat heb jij meegemaakt in de activiteit? Hoe was de begeleiding vandaag? Toon eens waar je het liefste speelt. Wat doe je daar zo allemaal? Probeer 'open' vragen te stellen die meer uitlokken dan alleen maar 'ja' of 'nee'. Bvb overloop met de kinderen de hele speelpleindag. Dan kan je vragen: 'Vertel eens over iets dat je leuk vond vandaag'. Laat een gesloten vraag ook volgen door een meer open vraag. bvb 'Zijn er vandaag dingen gebeurd die je niet zo leuk vond?' Ja? 'Vertel eens ...'
- **In een kledje:**
 - **De Klaagmuur:** In het echt nagemaakt met grote kartonnen flappen, ergens centraal op het speelplein. Waarheidsgetrouw zitten er in de muur gaatjes waar de kinderen hun klachten kunnen deponeren. Heilige melodieën klinken van achter de muur. Wierookstokjes stoten heilige walmen uit en kaarsen vlammen aan het offerblok. Op regelmatige tijdstippen staat Rabbijn Gezegma met de Koran aan de heilige plaats. Uit zijn gezangen klinken woorden als 'spelen', 'vriendschap', 'broeders en zusters' ... Indien gewenst neemt hij de biecht af. Na het kruisverhoor vraagt hij de kinderen één kaars per rij aan te steken of uit te blazen naargelang de positieve of negatieve geladenheid bij het onderwerp. 's Avonds vraagt de rabbijn aan de leiding de offers te gedenken en spijs hij de droge kaarsenaantallen in sappige verhalen uit de kindermonden. In de gezangen van morgen zal weerklinken wat God Onze Vader allemaal heeft verbeterd.
 - **Speelmeter Mariette:** 'The best a taart can get' Aan het einde van de speeldag komt de speelmeter het speelterrein op gewandeld. Mariette Gateau, vandaag gekleed in een kleurige bloemenjurk met bijpassende schort, een netje in het haar, de typische keukenklompen, is volledig in de lijn met de laatste nieuwe marktmode. Zoals steeds heeft ze haar grote taartvorm in haar rechterhand, een mandje fruit in de linkerhand, een pollepel in de voorzak en de bloemsuiker onder de arm. Jawel haar favoriete hobby is taarten bakken en vandaag bakt ze een taart met en voor de kinderen. Haar fruitmandje bestaat uit:

Fruitsoorten	zegt iets over
Krieken	Het spelen
Aardbei	De vriendjes
Appels	De begeleiding

Druiven	Het tempo

Ze pikt 10 kinderen uit de speelpleinpopulatie. Aan hen om te beslissen hoeveel van elke fruitsoort erop komen. Met 5 fruitstukken per persoon, heb je een heus gevulde fruittaart, en met 1 stuk per persoon valt te hopen dat het deeg lekker genoeg is. Tijd om de taart te bakken en Mariette gaat dat direct doen. De speelmeter telt de fruitstukken en presenteert de taart aan de leiding. Aan hen om te bepalen hoe lang ze de oven in mag. De scores worden op de affiche gezet en terwijl de taart aan het rijzen is in de oven, is er even tijd voor een gezellige discussie.

- **De Fantastische Grote Beker-evaluatie-machine.** Wil je na elke (halve) speelpleindag een beeld krijgen over hoe kinderen het speelplein ervaren? Laat de kids hun lege bekertjes van het 4-uurtje naar de Fantastische Grote Beker-evaluatie-machine brengen en in de juiste 'afwas'-buis steken. Een lachend, half-lachend of triestig mannetje geeft aan hoe de dag volgens hen verlopen is. Welke buis heeft de meeste bekertjes verzameld? En zal de machine morgen ook weer dezelfde vraag stellen?

ouders

Ouders weten het best hoe hun kind het speelplein beleeft. Vaak kiest men voor een enquête om ouders te bevragen, maar je kan ook hun mening vragen op de afsluiter van de zomer, op de OpenSpeelpleinDag, op een open evaluatievergadering, ... Sommige ouders leven mee met het speelplein en dan kan het goed zijn om hen bij het speelplein te betrekken. Maar soms vertolken de 'luide' sprekers niet noodzakelijk de mening van iedereen. Dan brengt een enquête een goed evenwicht.

- Enkele suggesties wat je aan ouders kan vragen in **een enquête** :
 - Wat zijn de drijfveren voor uw kind om naar het speelplein te komen?
 - Welke vond u de opmerkelijkste reactie van uw kind toen hij/zij thuis kwam van het speelplein?
 - Wat vond uw kind van ons activiteiten aanbod?
 - Wat zou er volgens u aan onze terreinen en lokalen mogen veranderen?
 - Welke indruk had u van de ploeg animatoren en hoofdanimatoren?
 - Hoe verliep voor u de administratie en communicatie?
 - Welke reputatie heeft het speelplein bij de mensen in uw omgeving (buren, kennissen, collega's)?
 - Welke opmerkingen, suggesties of ideeën moeten u nog van het hart?
- Evalueren kan je ook **permanent** doen in bv de dagboekkamer voor ouders. Ouders kunnen hier hun opmerkingen kwijt op een ogenblik dat het hen uitkomt, bv tijdens het wachten op de kinderen. Een schrijfmuur, een ideeënbus ... prikkelen de ouders om iets achter te laten (voorzie ook een schrijvende pen, die hebben ze niet altijd zelf bij). Leuk is dat je hier ook wel positieve feedback krijgt die je anders vaak misloopt.

animatoren en hoofdanimatoren

Bij de dagelijkse evaluaties en bij de evaluatie aan het einde van de week komen vooral kleine, praktische problemen aan bod. Soms kan je ook een aantal fundamentele werkpunten sprokkelen. Hou ze goed bij, verzamel ze bijvoorbeeld in het grote evaluatieboek of maak een dagboekkamer met een videocamera! Aan het eind van de vakantie kan je samen met de ploeg terug kijken op de zomer en samen zoeken hoe je de werking kan verbeteren. Probeer je animatoren op hun gemak te stellen en geef hen zeker niet het gevoel dat ze beoordeeld zullen worden. Het [SpeelpleinBasisschema](#) biedt inspiratie op welke onderdelen je je werking allemaal kan evalueren.

Het kan leuk zijn om je evaluatie in een **speels kleedje** te steken of te koppelen aan een fument zoals een afsluitende BBQ, een receptie, ..., maar de inhoud primeert. Als je vragen uitnodigend

formuleert en mensen de kans geeft mee te bouwen aan het speelplein, werkt dit op zich al wervend!

DERDEN

Ook derden kunnen heel wat zinvolle informatie of nieuwe inzichten over je speelplein bezorgen. De burens hebben meestal ook hun gedacht (kan je op de jaarlijkse burensBBQ verzamelen), de schepen van jeugd heeft ook het één en ander opgevangen, de arbeiders van de groendienst die het groen in je omgeving onderhouden kan je tijdens het nuttigen van een frisse pint even aanspreken, ...

Doelgericht omgaan met de verzamelde info

Informatie verzamelen is één ding. Afbakenen en op een goede manier omgaan met de evaluatie is nog iets anders.

- **Waar en hoe leggen we de lat?** Veel evaluatievergaderingen stranden op een discussie rond normen. De één vindt dat het er smerig bij lag, voor de andere viel het nogal mee. De één vond de uitstap de max, een ander vond van niet. Het loont zeker de moeite om duidelijke, zeer concrete en realistische normen af te spreken. Let wel, die normen kunnen veranderen en je kan onmogelijk over alles een consensus vinden waarin iedereen zich volledig kan herkennen. Soms kan je als groep de lat ook te hoog of te laag leggen voor jezelf. Contact met andere werkingen kan helpen om je lat op een meer realistische manier vast te leggen.
- **Van wie komt de informatie?** Welke bronnen zijn belangrijker of wordt meer waarde aan gehecht?. Ga je bij de evaluatie van de activiteiten meer belang hechten aan de goede raad van de burgemeester of aan de uitspraken van de kinderen?
- **Waar leg je de oorzaak?** Dit heeft een belangrijke invloed hoe je met de evaluatie omgaat. In de psychologie hanteren ze volgend 'attributie'schema. Vul bij je evaluatie dit schema in en je weet meteen wie waar kan aan werken:

	Waar ligt de oorzaak?	
	Bij jullie zelf	Bij anderen
Ja, er is iets aan te doen		
Nee, er is niets aan te doen		

- **Boter bij de vis!** Vaak eindigt de evaluatie met een gevoel van opluchting (we hebben het allemaal 's kunnen zeggen) en dikwijls ook met een aantal holle slogans: 'er moet betere communicatie zijn', 'het speelaanbod moet beter' ... maar die goede voornemens stranden wel eens omdat ze niet concreet worden gemaakt. Daarom moet je na een evaluatie doorbijten. Probeer eerst 'open te trekken' en te zoeken naar constructieve oplossingen voor het probleem. Als je het gevoel hebt dat alle oplossingen de revue zijn gepasseerd, kan je duidelijke en 'meetbare' afspraken maken: wie doet wat tegen wanneer. Zo kan je een concrete beleidsnota maken voor het speelplein.
- **De cirkel is rond.** Daarna kan je opnieuw evalueren of de concrete afspraken zijn nagekomen en of ze gewerkt hebben. De evaluatie wordt meer afgebakend en beheersbaar. Een evaluatie is inderdaad een instrument en stap in een proces en niet een verplicht nummertje dat zo'n beetje op zichzelf staat.

Meer info nodig?

De VDS wil je graag helpen als je je speelplein op een kritische en constructieve manier wil analyseren

- **Goede voorbeelden:** We proberen zoveel mogelijk voorbeelden te verzamelen op de VDS-bibliotheek online (www.speelplein.net/VDS-bibliotheek). Vraag ze gerust op en bezorg ons uiteraard ook jouw goed(e) voorbeeld(en).
- Op de [werkvormendatabank van de Ambrassade](#) vind je ook een heleboel toffe evaluatiemethodieken
- **Externe audit.** Heb je graag een beeld van je werking door een externe deskundige? De VDS stuurt een Co-Piloot op je werking af die gedurende enkele dagen je speelplein van A tot Z doorlicht.